

SOSIAALITAITO

sosiaalialan kumppanuutta

TIEDOTE LOKAKUU 2018

11-vuotiaiden lasten kokemuksia hyvinvoinnista ja arjesta – muutoksia ajalla 2010–2018

Vuosina 2010-2018 toteutetun laajan selvityksen mukaan suurin osa 11-vuotiaista lapsista elää lapsuuttaan hyvissä ja vakaisissa elinoloissa. Tällä vuosikymmenellä useissa lasten hyvinvointia ja arkea kuvaavissa tekijöissä ei ole ollut havaittavissa merkittäviä muutoksia. Suuri osa lapsista voi hyvin eikä arjessa ole läsnä pitkäkestoisia kuormittavia tekijöitä. Joiltain osin, vaikkakin pientä osaa lapsista ja perheistä, koskee muutossuunta, jossa itsensä ilman yhtään ystävää tai mieleistä harrastusta jääneeksi kokeneiden vastaajien osuus on hieman kasvanut.

Lasten kokemusten mukaan arki näyttäisi kehittyvän myönteiseen suuntaan. Monet lasten kokemista huolenaiheista ovat lientyneet ja kodin ja koulun ilmapiiri sekä perheen taloudellinen tilanne koetaan aiempaa paremmaksi. Kiusaamisessa, koulussa pärjäämisessä ja ruokailussa tilanne on pysynyt ennallaan. Tyttöjen kokema verkossa tapahtuva kiusaaminen vaikuttaa muuttuneen luonteeltaan seksuaalissävyteisemmäksi..

Heikkona signaalina tarkempaa seurantaa edellyttää se, että useampi lapsi ilmoittaa menevänsä ainakin joskus nälkäisenä kouluun tai nukkumaan. Tämä kysymys on osoittautunut tärkeäksi perheen taloudellisia voimavaroja kuvaavaksi muuttujaksi, jolla on yhteys siihen millaisina lapsi kokee esim. harrastusmahdollisuutensa.

Selkein muutos tällä vuosikymmenellä on kuitenkin tapahtunut nukkumaanmenoaikoihin, harrastustoimintaan sekä yksinäisyyden kokemuksiin liittyen. Tietoteknisten laitteiden viihdekäyttö ja ruutuajan osuus ovat kasvaneet selvästi. Käytännössä kaikilla viidesluokkalaisilla on käytössään älypuhelin (97,6 %). Vähintään neljä tuntia ruudun ääressä arkisin käyttäneiden määrä liki tuplaantui. Vanhemmille kerrottiin hieman aiempaa harvemmin, mitä Internetissä todella tehtiin.

Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa on toteutettu 5-luokkalaisten koululaisten hyvinvointia ja terveystottumuksia kartoittava selvitys vuosina 2010, 2012, 2014, 2016 ja 2018. Näinä vuosina selvitykseen vastasi lähes 9 500 lasta 11 kunnasta. Vastaajien osuus omasta ikäryhmästä on vaihdellut kuntakohtaisesti 75–94 %:n välillä. Vastaajien näkemykset edustavat varsin kattavasti koko ikäluokkaa. Selvitys kohdentuu ikäryhmään, joka on "siirtymävaiheen" äärellä alakoulu – yläkoulu ja lapsuus – murrosikä.

Selvitys toteutettiin siten, että 5-luokkalaiset vastasivat kyselyyn tietokoneelta oppitunnin aikana. Kyselyn vastaaminen kesti noin puoli tuntia. Oppilaita ja opettajia ohjeistettiin puhumaan aikuisen kanssa, mikäli joku teema tai asia jäi lasta pohdituttamaan.

Alakouluikäisten lasten hyvinvoinnista ja terveystottumuksista on kuntakohtaisesti ja valtakunnallisesti saatavilla vain vähän systemaattisesti koottua ja alueellisesti analysoitua tietoa. Ikäluokan saavutettavuus mahdollistaa lapsen arkeen liittyvien kehitystrendien tarkastelun 2010-luvulla. Systemaattisesti ja toistuvasti toteutettu selvitys on antanut jo nyt tietoa lasten hyvinvointiin ja terveyteen liittyvistä kehitystrendeistä.

Selvityksen tulosten käsittely on toteutunut parhaimmillaan myös koulun sisällä opettajien, oppilashuollon, vanhempien ja oppilaiden itsensä yhteisenä vuoropuheluna.

LISÄTIETOJA [WWW.SOSIAALITAITO.FI](http://www.sosiaalitaito.fi)

SOSIAALITAITO TUOTTAA ASUKKAIDEN JA PALVELUJEN KÄYTTÄJIEN ANTAMAA TIETOA SOSIAALI- JA HYVINVOINTIPALVELUJEN SUUNNITTELUN, KEHITTÄMISEN SEKÄ RESURSSIEN JAON POHJAKSI.

Selvityksen teoreettisen viitekehyksen varmistaminen on toteutettu laajassa asiantuntija- ja tutkijayhteistyössä sekä kansallisesti että kansainvälisesti

[HTTP://WWW.SOSIAALITAITO.FI/ WP-CONTENT/UPLOADS/2018/10/KOULLUJAKSYSELY-2018_VERTAILU2014.PDF](http://www.sosiaalitaito.fi/wp-content/uploads/2018/10/KOULLUJAKSYSELY-2018_VERTAILU2014.PDF)

SOSIAALITALO

sosiaalialan kumppanuutta

Ruutuajan lisääntyminen ja nukkumaanmenoajan myöhentyminen ovat 11-vuotiailla lapsilla merkittävä tekijä lapsen kokonaishyvinvoinnissa. Sellaisten ystävyysuhteiden loiva kasvu, jossa ystävyys toteutuu ainoastaan verkossa, on seurattava kehityksen suunta. Yleinen harrastuneisuus näyttää olevan hienoisessa laskussa. Hieman aiempaa useampi ilmoitti syyksi sen, että harrastus on liian kallis.

Positiivisimmat muutokset vertailussa saatiin erinäisiä vakavia huolenaiheita tarkasteltaessa. Lähes kaikissa kysytyissä huolenaiheissa ”ei lainkaan” asiasta huolta kantavien osuus on kasvussa; paljon tai melko paljon huolta kantavien osuus taas laskussa.

Tulevaisuus ei ole ennustamatonta, jokaisella tänään tehdyllä valinnalla ja päätöksellä rakennamme sen.

Huolehdimmehan, että

- ✓ *teemme päätöksiä, joilla varmistetaan jokaisen lapsen ja nuoren hyvinvointi,*
- ✓ *lasten arjen elinympäristössä on riittävät resurssit turvalliseen arkeen,*
- ✓ *ammattilaisilla on muuttuvassa yhteiskunnassa tarpeellinen ja uudistuva osaaminen,*
- ✓ *turvaamme lasten ja perheiden käyttöön maksuttomia ja matalan kynnyksen toimintamahdollisuuksia (harrastukset jne.),*
- ✓ *lapsilla on selkeät ja turvalliset rajat arjen rutiineissa ja käytännöissä (ruutuajan rajaaminen, riittävä uni, terveellinen ravinto),*
- ✓ *aikuiset tietävät ja ymmärtävät minkä äärellä lapset sähköisillä areenoilla aikansa viettävät,*
- ✓ *niiden lasten ja perheiden huoliin ja arjen haasteisiin annetaan nopea, joustava ja riittävä tuki ja apu, jotka sitä tarvitsevat,*
- ✓ *aikuisina edistämme ja tuemme lasten sosiaalisia vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisissa suhteissa olemisen valmiuksia,*
- ✓ *emmekä hyväksy tai mahdollista epäasiallista toimintaa tai käytöstä missään muodossa.*

Järvenpäässä 16.10.2018

Merja Salmi
toimitusjohtaja